

SENAT RP

ZAPIS STENOGRAFICZNY

Posiedzenie
Komisji Kultury i Środków Przekazu (84.)
w dniu 6 marca 2018 r.

IX kadencja

Porządek obrad:

1. Opinia komisji w sprawie wniosku senatora Artura Warzochy o zorganizowanie w Senacie wystawy „Bezценne dziedzictwo. Zofia Kossak w 50. rocznicę śmierci”.

(Początek posiedzenia o godzinie 9 minut 31)

(Posiedzeniu przewodniczy przewodniczący Jerzy Fedorowicz)

Przewodniczący Jerzy Fedorowicz:

Otwieram posiedzenie Komisji Kultury i Środków Przekazu.

Porządek posiedzenia obejmuje jeden punkt: opinia komisji w sprawie wniosku senatora Artura Warzochy o zorganizowanie w Senacie wystawy „Bezcenne dziedzictwo. Zofia Kossak w 50. rocznicę śmierci”.

Czy do porządku obrad państwo senatorowie mają jakieś uwagi? Nie widzę.

Dziękuję bardzo. Porządek został przyjęty.

Teraz chciałem powitać gości. Pani Anna Pomianowska-Bąk, zastępca dyrektora Centrum Informacyjnego Senatu – witam panią dyrektor. Pani Joanna Urban z Kancelarii Sejmu...

(Głos z sali: Senatu. Senatu.)

No tak, Senatu. ...Kierownik Zespołu Edukacji Obywatelskiej w Centrum Informacyjnym Senatu. Pani Weronika Kiedrzyńska... Dzień dobry. Tutaj jeszcze jest jedno nazwisko, ale dla mnie jest to nieczytelne...

(Głos z sali: Przepraszam. Chmiel-Kiedrzyńska.)

Bardzo dziękuję. I pan senator Artur Warzocha, senator RP. Witam, Panie Senatorze. Oczywiście witam członków komisji, senatorów.

Bardzo proszę. Udzielam panu głosu jako wnioskodawcy. Pan senator Artur Warzocha.

Senator Artur Warzocha:

Dziękuję bardzo, Panie Przewodniczący.

Szanowni Państwo! Wysoka Komisjo!

W tym roku mija pięćdziesiąta rocznica śmierci Zofii Kossak nazywanej również po mężach primo voto Zofia Kossak-Szczucka i Zofia Kossak-Szatowska. Zmarła 9 kwietnia 1968 r. Uznałem, że jest to dobra okazja do tego, żeby w pięćdziesiątą rocznicę jej śmierci uczcić jej postać, wybitną postać, wielkie zasługi dla Polski, dla polskiej literatury, dla życia społecznego, politycznego i dla polskiej historii właśnie w Senacie.

W dniach 24–25 kwietnia odbywać się będzie – pierwszego dnia w Senacie Rzeczypospolitej Polskiej, a drugiego dnia w Częstochowie w Akademii im. Jana Długosza – konferencja popularnonaukowa poświęcona jej postaci

pod hasłem „W obronie wartości chrześcijańskich i patriotycznych. Senat Rzeczypospolitej Polskiej w hołdzie Zofii Kossak w 50. rocznicę śmierci”. I towarzyszyć jej będzie wystawa zatytułowana „Bezcenne dziedzictwo Zofii Kossak w 50. rocznicę śmierci”. Wystawa odbędzie się dwudziestego czwartego, czyli tego dnia, kiedy w Senacie w sali nr 217 będzie odbywała się właśnie ta konferencja.

Został przygotowany już wstępny kosztorys tej wystawy. Współorganizatorami obok Senatu Rzeczypospolitej Polskiej będzie Muzeum Zofii Kossak-Szatowskiej oraz Fundacja im. Zofii Kossak, która jest prowadzona przez rodzinę Zofii Kossak, konkretnie prezesem tej fundacji jest pani Anna Fenby-Taylor. Muzeum Zofii Kossak-Szatowskiej w Górkach Wielkich działa praktycznie od momentu jej śmierci. Wcześniej było ono prowadzone przez męża, potem stało się filią muzeum regionalnego w Cieszyńcu.

Tak jak państwo widzicie w tym wniosku, który skierowaliśmy do Senatu, wystawa będzie towarzyszyła tej konferencji. Planowane jest przygotowanie 10 planz o wymiarach 95 cm na 192 cm, 3 gabloty z pamiątkami. Jak ta wystawa będzie wyglądać, to państwo senatorowie mogą sobie to mniej więcej wyobrazić, bo ona będzie podobna do wszystkich wystaw, które do tej pory w Senacie były organizowane. Jest przygotowany scenariusz... tzn. jest przygotowywany, w tej chwili ten scenariusz wystawy jest już na ukończeniu. Będzie również przygotowana prezentacja w wersji elektronicznej.

Mamy także wyliczone koszty przygotowania tej wystawy i co do scenariusza... Będziemy oczywiście kierowali zaproszenia do uczestników konferencji, ale również do parlamentarzystów, młodzieży szkolnej, studentów, środowisk akademickich. Tutaj wspiera nas oczywiście Akademia im. Jana Długosza. Autorami, tak jak powiedziałem, a także fundacja i muzeum. Moje biuro senatorskie w Częstochowie wspiera te wszystkie działania. Cele też macie państwo wypisane. Chcemy, tak jak powiedziałem na wstępie, upamiętnić postać pisarki, przybliżyć jej biografie, a przede wszystkim chcemy wzbudzić zainteresowanie Polaków, młodych czytelników książkami autorki, pisarki, które zostały, że tak powiem, zepchnięte przynajmniej w ostatnich latach na margines. A było to działanie oczywiście celowe. W czasach jeszcze komunizmu ona była zupełnie wyrugowana ze spisu lektur szkolnych, a od 25 lat tak, powiedziałbym, dość powolnie wraca do pantonu wybitnych polskich pisarzy, jeżeli chodzi oczywiście o propagowanie jej twórczości.

Tutaj widzę chyba jednak jakiś błąd. Bo otwarcie wystawy tu w warunkach technicznych jest zaplanowane na 25 kwietnia 2018 r., a my mamy tę wystawę otworzyć 24 kwietnia.

(Wypowiedź poza mikrofonem)

Macie państwo również w tym...

(Przewodniczący Jerzy Fedorowicz: Zaraz udzielię głosu...)

Mamy również opisany układ tych materiałów, poszczególne plansze. Muzeum Zofii Kossak-Szatkowskiej w Górkach Wielkich dostarczy również bardzo cenne artefakty, które są związane z życiem i działalnością pisarki, w tym m.in. ten największy, tzn. najbardziej cenny artefakt, czyli nagrodę i medal, dyplom i medal Sprawiedliwy wśród Narodów Świata, który był pośmiertnie jej przyznany przez Instytut Yad Vashem w Jerozolimie za jej działalność oczywiście w ramach Rady Pomocy Żydom „Żegota”.

To tyle z mojej strony. Dziękuję bardzo... Proszę oczywiście Wysoką Komisję o zaakceptowanie tego scenariusza. Prace są bardzo zaawansowane, praktycznie są już na ukończeniu.

Bardzo serdecznie dziękuję. Tutaj te podziękowania składam na ręce pani dyrektor Pomianowskiej za udzieloną wszelaką pomoc, życzliwość i za współpracę przy realizacji tego projektu.

Przewodniczący Jerzy Fedorowicz:

Dziękuję bardzo.

Proszę teraz panią dyrektor Pomianowską o opinię.

Zastępca Dyrektora Centrum Informacyjnego Senatu Anna Pomianowska-Bąk:

Szanowni Państwo, wniosek złożony przez pana senatora Warzochę został przez niego bardzo szczegółowo opisany. Ja chciałam powiedzieć tylko 2 rzeczy.

Po pierwsze, wniosek spełnia wszystkie wymagania formalne, które są zawarte w zarządzeniu pana marszałka dotyczącym organizacji wystaw.

Druga rzecz. Do wniosku w ramach naszej opinii technicznej dołączamy – oczywiście otwarcie tej wystawy ma być 24 kwietnia – informację, kosztorys, albowiem z organizacją wystawy będą się wiązać koszty. Pan senator wnioskował o kwotę do wysokości 20 tysięcy. Te koszty będą wynosiły ok. 12 tysięcy 500 zł, z czego tak naprawdę znaczna część... tzn. 1 tysiąc zł to są koszty manipulacyjne związane z przygotowaniem zaproszeń i wysyłką zaproszeń. Oczywiście decyzję dotyczącą pokrycia kosztów, zgodnie z zarządzeniem, podejmuje Prezydium Senatu.

Aha, jeszcze jedna uwaga, taki szczegółnik. Pan senator powiedział, że ta wystawa jest dosyć standardowa. Nie. Ona nie jest standardowa. Musimy zawrzeć koszty, koszty transportu, albowiem będzie to eksponowane na naszym systemie żyłkowym, ale będą to duże plansze, będą to plansze wielkości do metra dziewięćdziesięciu pięciu. Tak więc będzie to dosyć okazały materiał, materiał będzie prezentowany, że tak powiem, na okazałych panelach. Dziękuję.

Przewodniczący Jerzy Fedorowicz:

Dziękuję bardzo.

Otwieram dyskusję.

Czy ktoś z państwa chce zabrać głos?

Pani senator Barbara Zdrojewska.

Senator Barbara Zdrojewska:

Ja chciałam tylko zapytać o jedną rzecz, bo niewiele można się dowiedzieć z tych dokumentów, które dostaliśmy, o treści tej wystawy. Ja chciałam zapytać o taką rzecz. Zofia Kossak-Szczucka... Ja tak mówię, bo nazwisko Szatkowska to jest dla mnie nowość. Jak czytałam... To jest to jej drugie nazwisko, a ja z lektur zawsze znałam ją pod tym pierwszym nazwiskiem. Notabene jej książki były wydawane przez PAX w latach siedemdziesiątych, bo wtedy ją poznałam z lektury. Ja chciałam zapytać o taką rzecz. Jest to dla mnie postać bardzo interesująca z tego względu, że ona przeszła taką dużą przemianę jakby duchową. Bo przed wojną miała stosunek taki bardzo silnie antysemicki, o czym wszystkie źródła piszą, a potem skończyło się to tym, że pomagała Żydom w czasie wojny, pracując w organizacji „Żegota”. I chciałabym zapytać o to, czy jej postać będzie ukazana hagiograficznie, czy też będzie ukazana w całym bogactwie, że tak powiem, jej postaw, zmiany tego wszystkiego, też tego, co się działo później po wojnie. Bo tylko taki... No, uważam, że w dzisiejszych czasach wtedy jest sens organizowania tego typu wystaw. Dziękuję bardzo... Aha, do zadania tego pytania też skłoniło mnie to, że jak się czyta o tym, nawet w internecie, to wszędzie ten aspekt jest niestety... Bo to będzie cytowane... To są, Szanowni Państwo, straszne cytaty sprzed wojny, tzn. to była naprawdę chorobliwa antysemityka, tak bym powiedziała. I w związku z tym chciałabym zapytać, czy ta wystawa też się jakoś do tego odniesie. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący Jerzy Fedorowicz:

Dziękuję bardzo.

Kto odpowie? Pan senator chyba?

(Senator Artur Warzocha: Tam się jeszcze zgłasza pan...)

A, pan senator Ryszka. Bardzo proszę.

Senator Czesław Ryszka:

Dziękuję, Panie Przewodniczący.

Panie Senatorze, mam taką prośbę, jeżeli pan może oczywiście ją spełnić... Chodzi o planszę o pobycie w Częstochowie. Ponieważ Zofia Kossak była osobą, która zainicjowała wydawanie tygodnika „Niedziela” po II wojnie światowej, chciałbym, żeby na tych planszach znalazł się przynajmniej ten pierwszy numer tygodnika „Niedziela” z jej artykułem. Tylko tyle. A mówię o tym dlatego, że jestem redaktorem tygodnika „Niedziela”, więc...

(Wypowiedź poza mikrofonem)

Pro domo sua.

Przewodniczący Jerzy Fedorowicz:

Bardzo dobrze. Dziękuję bardzo.

Ja może pozwolę sobie powiedzieć jedną rzecz, dlatego że ja byłem na spotkaniu w wyższej szkole im. Jana Długosza w Częstochowie. Tam bardzo dobrze jest przygotowana konferencja, która może będzie rozwiązywała te sprawy, o których mówi pani senator Barbara Zdrojewska. Plan konferencji jest taki, że na pewno te wątki będą poruszane. Natomiast jeżeli idzie o pytanie o kształt wystawy, czy będzie przedstawiony ten fragment jej życiorysu, to już tylko pan senator może na nie odpowiedzieć.

Senator Artur Warzocha:

Oczywiście. Dziękuję bardzo.

Odpowiadając na to pytanie pani senator Zdrojewskiej, powiem tak... Ja się może nie zgodzę z tym, że ona była zajadłą antysemitką przed wojną. Jak się dobrze wczytać w jej wypowiedzi, które oczywiście, tak jak pani senator powiedziała, znajdują się dzisiaj w obiegu publicznym, również w internecie, więc łatwo do nich dotrzeć, to można zauważyć, że z tych wypowiedzi nie przebija żaden antysemityzm, tylko raczej krytyka stosunków społecznych. I to trzeba bardzo dobrze osadzić w kontekście historycznym Polski okresu dwudziestolecia międzywojennego. I tak jak pan senator, pan przewodniczący Fedorowicz powiedział, temu, żeby to wszystko omówić, wyjaśnić i odpowiednio nazwać, a także być może ocenić, służyć będzie konferencja. Natomiast na wystawie... Wystawa nie będzie miała charakteru hagiograficznego, tylko będzie miała charakter historyczny, kronikarski. Ona będzie pokazywała całe jej życie, poczynając właściwie od momentu urodzenia w Kośminie, przez dzieciństwo, młodość aż po wszystkie jej przejścia związane z działalnością w okresie II wojny światowej, z działalnością w ramach Rady Pomocy Żydom „Żegota”, z pobytem w obozie koncentracyjnym Auschwitz-Birkenau, aż po emigrację i potem już schyłek jej życia w Górkach Wielkich, czyli ostatnie 10 lat, które spędziła po powrocie z emigracji w Polsce. I tak to będzie planowane. W tej chwili plansze i treść tych plansz są przygotowywane i myślę, że za 2, 3 tygodnie będziemy mieli już gotowy materiał.

Odnosząc się do wniosku pana senatora Ryszki, mogę powiedzieć, że jesteśmy w kontakcie i oczywiście mam nadzieję, że ten archiwalny numer znajdzie się również w gablocie albo że przynajmniej zostanie, nie wiem, zeskanowany i pokazany na planszy. Jesteśmy też w kontakcie z redakcją tygodnika katolickiego „Niedziela”, z panią redaktorką Dudkiewicz, którą też zaprosiliśmy do udziału w tej konferencji. Tak że oczywiście ten ważny moment... Bo ona reaktywowała tygodnik katolicki „Niedziela” po II wojnie światowej. Państwo być może o tym nie wiedzą – tutaj jest zresztą to zasygnalizowane, jej pobyt w Częstochowie – że ona po upadku powstania warszawskiego na kilka miesięcy znalazła się właśnie w Częstochowie. Tam powstała

jej książka na początku zatytułowana „W otchłani”, która teraz ukazuje się, wznawiana jest pod tytułem „Z otchłani”. Są w tej książce opisane jej wspomnienia i przeżycia z obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau. I pierwsze, tak jak mnie informowała pani redaktorka Dudkiewicz, chyba 3 odcinki tej książki – bo to nie jest powieść, tylko książka, wspomnienia – były drukowane w pierwszych numerach w Częstochowie... tygodnika katolickiego „Niedziela”. I jeszcze jedna ważna rzecz. Też jesteśmy w kontakcie z Jasną Górą, z klasztorem jasnogórskim, ponieważ ona również tam zaznaczyła swój ślad podczas tego krótkiego pobytu w Częstochowie. Dziękuję.

Przewodniczący Jerzy Fedorowicz:

Dziękuję bardzo.

Czy są jeszcze jakieś zgłoszenia? Nie widzę...

Pani senator Zdrojewska. Bardzo proszę.

Senator Barbara Zdrojewska:

Ja tylko w ramach polemiki i doprecyzowania... Rozumiem, że na konferencji będą poruszane te sprawy, a w ramach wystawy nie. Ja chciałam tylko zwrócić uwagę, Panie Senatorze, że to, że pani Zofia Kossak-Szczucka przed wojną przebywała w środowisku osób o przekonaniach narodowych itd. i tego typu narracja, oraz to, że żyła przed II wojną światową, absolutnie nie usprawiedliwia jej wypowiedzi antysemickich. Ja uważam, że jest to bardzo złożona, bardzo interesująca postać. Myślę, że można ją pokazać nawet w tym bogactwie pewnych przemian. I ja tutaj nie będę przeciwna zorganizowaniu nawet tej wystawy, tylko chciałam zwrócić uwagę, że to, że ona żyła w latach międzywojennych, w ogóle jej nie usprawiedliwia, tak jak nikogo nie usprawiedliwia to, że żył w Niemczech i że był np. nazistą. Nie ma na to usprawiedliwienia. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący Jerzy Fedorowicz:

Dziękuję bardzo.

Czy jeszcze ktoś z państwa senatorów pragnie zabrać głos? Nie widzę.

W takim razie przystępujemy do głosowania.

Proszę o pozytywne zaopiniowanie wniosku pod względem formalnym i merytorycznym oraz rekomendowanie zorganizowania wystawy w gmachu Senatu.

Kto z państwa senatorów jest za? (9)

Jednogłośnie za.

Dziękuję bardzo.

(Senator Artur Warzocha: Dziękuję bardzo. Panu przewodniczącemu również bardzo serdecznie dziękuję.)

Zamykam posiedzenie.

(Koniec posiedzenia o godzinie 9 minut 49)

Kancelaria Senatu

Opracowanie:

Biuro Prac Senackich, Dział Stenogramów

Druk i łamanie: Biuro Informatyki, Dział Edycji i Poligrafii